

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่รัฐให้ความคุ้มครองและป้องกันแก่ประชาชนในระบอบประชาธิปไตย โดยผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดโดยศาล เมื่อถูกกล่าวหาถูกดำเนินคดีอาญาแล้ว จะต้องได้รับความเป็นธรรมจากเจ้าพนักงานของรัฐในการดำเนินคดีอาญาอย่างเที่ยงธรรม การดำเนินคดีอาญาเดิมทีเดียว นานาประเทศใช้ระบบไต่สวน การดำเนินคดีอาญาตามระบบนี้ไม่แยกหน้าที่สอบสวนฟ้องร้องและหน้าที่พิจารณาพิพากษาออกจากกัน ในห้องพิจารณาคดีอาญาที่ต่างหากจากกันเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ทำให้การดำเนินคดีอาญาทั้งหมดตกอยู่ในมือบุคคลหรือองค์กรเดียว คือ ผู้พิพากษาหรือศาลในการดำเนินคดีอาญาตามระบบนี้ ผู้ถูกไต่สวนไม่มีสิทธิอะไรเลย เขามีสภาพไม่ต่างกับวัตถุชิ้นหนึ่ง ในยุโรปการดำเนินคดีอาญาในระบบนี้ได้เลวร้ายจนถึงขีดสุด มีการทรมานร่างกาย ทำให้ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ก่อนใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญาใช้ไปพลางก่อน ร.ศ.115 การดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยใช้ระบบไต่สวนและการดำเนินคดีอาญาในประเทศ ตามระบบนี้เลวร้ายถึงขีดสุดเมื่อมีวิธีพิจารณาจารีตนครบาลเกิดขึ้น

ใน ร.ศ.115 (พ.ศ.2493) นับเป็นจุดสำคัญจุดหนึ่งของการปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ นอกจากจะได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาความอาญาไปพลางก่อน ร.ศ.115 แล้วยังได้มีพระราชบัญญัติยกเลิกวิธีพิจารณาจารีตนครบาลอีกด้วย อันนับเป็นผลให้ยกเลิกการดำเนินคดีอาญาในระบบไต่สวนและมาใช้การดำเนินคดีอาญาแบบกล่าวหาแทน เช่น อารยประเทศ ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย ได้แบ่งแยกหน้าที่สอบสวนฟ้องร้อง และหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีอาญาออกจากกันโดยหน้าที่สอบสวน

ฟ้องร้องอยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ส่วนหน้าที่พิจารณาพิพากษาอยู่ในความรับผิดชอบของศาล โดยปกติแล้ว ถ้าหากคดีดังกล่าวนั้นไม่ปรากฏว่าผู้เสียหายได้นำคดีไปฟ้องเองแล้ว การเริ่มคดีต้องเริ่มจากพนักงานสอบสวนและหลังจากที่พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการสอบสวนเสร็จแล้ว จึงเสนอสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการ และพนักงานอัยการจึงจะนำคดีไปฟ้องร้องต่อศาลเพื่อให้ศาลพิจารณาพิพากษาคดีต่อไป พนักงานอัยการจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับสำนวนการสอบสวนคดีอาญาก็ต่อเมื่อการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเสร็จสิ้น และเมื่อพนักงานอัยการฟ้องร้องคดีนั้นต่อศาล พนักงานอัยการก็จะต้องนำพยานหลักฐานที่ได้จากการรวบรวมของพนักงานสอบสวนไปเสนอต่อศาล

ดังนั้น การรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงต้องรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดทั้งที่เป็นผลดีและผลร้าย ตลอดจนเหตุบรรเทาโทษที่เกี่ยวกับการกระทำและตัวผู้ต้องหาด้วย เพราะการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทยเราเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ ที่ทุกฝ่ายมีหน้าที่ค้นหาความจริง เช่นเดียวกับระบบกฎหมายของประเทศในภาคพื้นยุโรป ด้วยเหตุนี้องค์กรของรัฐทุกฝ่ายไม่ว่าศาล อัยการ และตำรวจต้องร่วมมือกันและมีความเชื่อมโยงของฝ่ายต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางกฎหมายและทางปฏิบัติ และฐานะที่ตำรวจเป็นผู้รักษากฎหมาย และเป็นองค์กรแรกที่เข้าไปเกี่ยวกับความผิดฐานที่เกิดขึ้น จึงต้องวางตัวเป็นกลางด้วย มิใช่แต่เพียงสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานเพียงเพื่อใช้ยื่นผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิดประการเดียวไม่ เนื่องจากตำรวจก็เป็นองค์กรหนึ่งที่จะมีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ทุกฝ่าย เพื่อให้ประชาชนเกิดความไว้วางใจ อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือของประชาชนต่อองค์กรของรัฐ ในการร่วมกันปราบปรามอาชญากรรม แต่ในทางปฏิบัติตำรวจมักจะทำตนเป็นคู่ความกับผู้ต้องหาเสียเอง เพราะว่าเป็นองค์กรแรกที่เข้ามาสัมผัสกับความผิดของผู้ต้องหา จึงมีความรู้สึกโน้มเอียงตลอดเวลาว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิด จึงรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ให้ได้ว่าผู้ต้องหาเป็นผู้กระทำผิด และนำหลักฐานดังกล่าวรวบรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน แล้วมีความเห็นทางคดีส่งพนักงานอัยการต่อไป ไม่มีการค้นหาความจริงในการสอบสวน โดยไม่เปิดให้ผู้ต้องหาได้มีโอกาสอ้างถึงพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเอง เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน

จากเหตุผลและปัญหาต่าง ๆ ทำให้พนักงานสอบสวนในปัจจุบันคือตำรวจมีแนวโน้มในการรวบรวมพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาเพียงฝ่ายเดียว ไม่ยินยอมให้ผู้ต้องหาส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและขาดความรู้ในการแสวงหาพยานหลักฐานต่อผู้คดี ขาดความเป็นธรรมจากเจ้าพนักงานของรัฐ จึงเห็นว่าควรที่จะให้พนักงานสอบสวน นำระบบการค้นหาความจริงนำมาใช้ในการสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้ได้ความจริงก่อนมีความเห็นทางคดี และเป็นที่ยอมรับของนานาประเทศ

สมมติฐาน

หลักการค้นหาความจริงในการสอบสวน เป็นหลักที่เหมาะสมในการดำเนินกระบวนการพิจารณาทางอาญาของไทย ควรมีกฎหมายบัญญัติควบคุมกำกับการดำเนินการที่เหมาะสมด้วย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาถึงหลักเกณฑ์ทางกฎหมายและบทบาทของพนักงานสอบสวนกับการค้นหาความจริง
2. ศึกษาถึงการรับฟังพยานหลักฐานและการชี้แจงหน้าพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวนเปรียบเทียบกับกรณีของพนักงานอัยการ และศาล
3. ศึกษาถึงความเป็นภาวะวิสัยของพนักงานสอบสวนในการค้นหาความจริง
4. เพื่อให้ผลการวิจัยหลักการค้นหาความจริง ในการสอบสวนที่มีอยู่ในกฎหมาย ซึ่งเป็นผลดีและเกิดความเป็นธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา นำมาใช้ในการสอบสวนโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาหลักการค้นหาความจริงในชั้นพนักงานสอบสวน โดยศึกษาในกระบวนการยุติธรรมชั้นพนักงานสอบสวนก่อนการฟ้องร้องคดีเปรียบเทียบกับชั้นพนักงานอัยการ และชั้นศาล ศึกษาวิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาความจริงของประเทศไทยและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางมาให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติเป็นการอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชน

วิธีการศึกษา

ศึกษาวิจัยในลักษณะวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยวิเคราะห์จากตำรากฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนของไทยและต่างประเทศ นำมาเปรียบเทียบความเห็นของนักกฎหมาย และแนวคำพิพากษาของศาลฎีการะเบียบตำรวจเกี่ยวกับคดี นำมาวิจัยผลดีและความเป็นธรรมที่ให้กับประชาชน ในฐานะเจ้าพนักงานของรัฐในการปฏิบัติงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ทำให้พนักงานสอบสวนได้ทราบถึงแนวความคิดและหลักกฎหมายเกี่ยวกับการค้นหาความจริง มีวิวัฒนาการมาอย่างไร มีหลักการที่นำมาใช้ในการสอบสวนอย่างไร เป็นการให้ความยุติธรรมแก่ผู้ต้องหาในฐานะเจ้าพนักงานของรัฐ โดยได้ความจริงในทางคดีก่อนมีความเห็นทางคดีต่อไป